

- de lagere sociale milieus afkomstig, die als buitenstaander een alziend oog ontwikkelde voor aberraties in het keurig geregelde leven van de betere kringen.

In 1868 gebruikte Wilkie Collins de Road Hill House-moord voor zijn feuilletonroman *The Moonstone*, die doorgaat voor de eerste Engelse detective, met Sergeant Cuff als de schrandere inspecteur die later zou worden geperfectioneerd in de rasspeurder Sherlock Holmes (Arthur Conan Doyle) en inspecteur Hercule Poirot (Agatha Christie).

De moord in het afgelegen landhuis trof de Victoriaanse samenleving diep in het hart. Misdaad beperkte zich niet meer tot de achterbuurten van Londen; het zo hogelijk gewaardeerde gezin werd een broedplaats van onderdrukte emoties die een giftige wending konden nemen, een seksueel, emotioneel moeras. De Victoriaan, zo gesteld op zijn privacy, was gebiologeerd door het idee dat een gezicht of lichaam kon worden 'gelezen' en het verborgen innerlijk tot uiting kwam in de ge-laatsrekken of het trillen van de vingers. Rillend van opwindung las men over het kloppende hart dat de moordenaar verradt in *The Tell-Tale Heart* (1843) van Edgar Allan Poe.

Sporen zoeken. Deduceren, combineren, het ontcijferen van symptomen. Speuren naar wat zich achter de buitenkant der dingen verschool. Op zoek naar het verborgen detail dat de ziel van de menselijke soort blootlegt. Fascinatie voor moord en waanzin die achter iedere voordeur op kan laaien en de spoorzoeker die met het zuivere verstand de orde kan herstellen, typeert de tweede helft van de negentiende eeuw. Bakermat van de detectie, van het ont-dekken in de letterlijke zin van het woord: 'het dak lichten'.

Van de scherpzinnige speurder naar de psychoanalyticus die aan onze onbewuste reacties onze diepste drijfveren afleest, is een kleine stap. Met het idee dat de meest onschuldige gebaren meer onthullen van ons karakter dan welk formeel, zorgvuldig ingestudeerd optreden ook, raken we het hart van de moderne psychoanalyse. In 1906 schrijft Freud: "In beide gevallen hebben we te maken met een geheim, met iets verborgens. In het geval van de misdadiger is het een geheim dat hij kent en voor u verbergt, terwijl het in het geval van de hystericus een geheim is dat ook voor hemzelf is verborgen. De taak van de therapeut is dezelfde als die van de onder-

zoekersrechter. We moeten het verborgen psychische materiaal blootleggen, en daartoe hebben we een aantal onderzoekstechnieken bedacht."

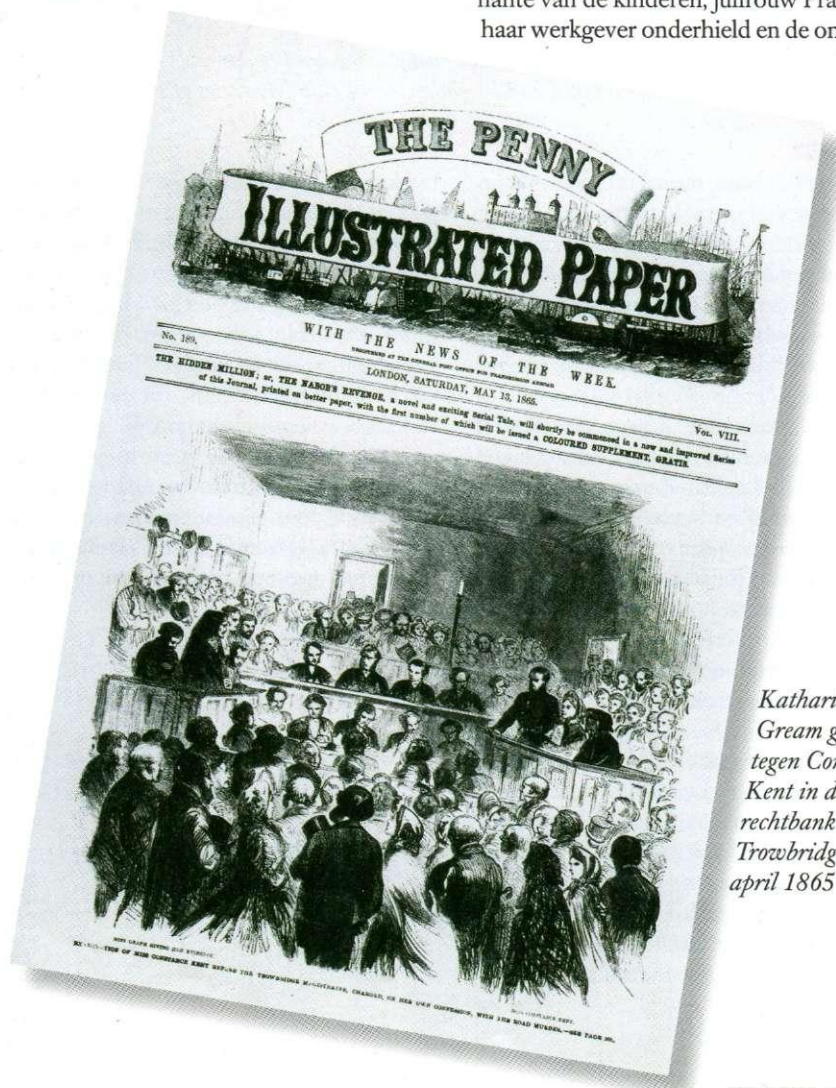
Freud vergeleek zich ook graag met Giovanni Morelli (1816-1891), de Sherlock Holmes van de kunstgeschiedenis. Vanuit de gedachte dat de persoonlijkheid juist daar gezocht moet worden waar ze zich het minst doet gelden, ontwikkelde Morelli een methode om de authenticiteit van een kunstwerk vast te stellen. Niet de meest in het oog springende kenmerken bepalen het genie, niet de ten hemel gericht ogen van Perugino of de glimlach rond de monden van Leonardo da Vinci, maar de oorlellen, vingernagels of de vorm van de tenen. **Die onbeduidende details verraden de kunstenaar, zoals een misdadiger zich verradt door zijn vingerafdrukken.**

De moord in Road Hill House blijft jarenlang een bron van publieke discussie. Charles Dickens, en velen met hem, geloofde dat Saville Kent door zijn vader

was vermoord. De man zou de nacht bij Elizabeth Gough hebben doorgebracht; misschien was de baby wakker geworden. Whicher daarentegen verdacht direct Constance, de zestienjarige dochter uit het eerste huwelijk van Samuel Kent. Haar moeder Mary Ann was in 1852 gestorven, het jaar daarop was haar vader hertrouwd met de kinderjuffrouw Mary Pratt.

Samuel verklaarde openlijk dat de familie van zijn eerste vrouw werd geplaagd door krankzinnigheid. Vijf van de tien kinderen waren voor hun eerste verjaardag gestorven; alleen Constance en haar twee jaar jongere broer William maakten nog deel uit van het nieuwe gezin. Dat ze tussen de bedienden op de bovenverdieping sliepen was de eerste *clue*.

"Als afgedankte meubelstukken op de vliering gezet," schreef Whicher in zijn rapport. Hij achtte het tekenend voor de lagere status die de kinderen van de eerste mevrouw Kent in het gezin innamen. Hiermee kreeg hij een motief in handen. Een voormalig dienstmeisje getuigde van de stiekeme, intieme relatie die de gouvernante van de kinderen, juffrouw Pratt, met haar werkgever onderhield en de ongeluk-

Katharina Gream getuigt tegen Constance Kent in de rechtbank van Trowbridge, april 1865